

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-2>

УДК 330.3

МАЗУР Олександр

Київський університет ринкових відносин

<https://orcid.org/0009-0005-8648-4804>e-mail: mazur3003@ukr.net

МАЗУР Дмитро

Київський університет ринкових відносин

<https://orcid.org/0009-0004-5258-2126>e-mail: mazur.dmytro91@gmail.com

БЕТЛІНСЬКИЙ Олег

<https://orcid.org/0009-0005-2043-2235>olejkavinnitskiy@gmail.com

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СКЛАД РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Авторами статті розглянуто питання збільшення ресурсного потенціалу підприємства, його економічну сутність та склад. Розглянуто аспекти організації та проектування виробництва, мету кожного керівника підприємства в умовах сучасного ринку, який виявляє нестабільність економічних даних. Оцінено та визначено пливучі здатності підприємства та плани на майбутність. Досліджено баланс планів підприємства з потенціалом зовнішніх факторів для досягнення запланованих планів. Викладено аспекти конкурентної спроможності підприємства, яка дає можливість збільшувати існуючі ресурси і напрями становлення, зміцнивши ресурсний потенціал підприємства та знизивши витрати на виробництво, вдосконалюючи якість продукції. Визначено авторами, що конкурентне виробництво є дієвим засобом відображення використання ресурсного потенціалу підприємства, та основне поняття ресурсного потенціалу, що є основною категорією ресурсів, та визначає збереження середовища. Ресурсами підприємства є: збереження та джерела сировини, матеріалів, праця, майно та грошові кошти, комплекс матеріальних і нематеріальних складових, які беруть участь в виробничому процесі.

Ключові слова: потенціал, формування, ресурси, ефективність, науковий прогрес, ресурсний потенціал, конкурентна спроможність, економічна суть, комплекс, конкурентне виробництво.

MAZUR Oleksandr, MAZUR Dmytro

Kyiv University of Market Relations

BETLINSKYI Oleh

ECONOMIC ESSENCE AND COMPOSITION OF THE RESOURCE POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

The authors of the article considered the issue of increasing the resource potential of the enterprise, its economic essence and composition. Aspects of production organization and design, the goal of every enterprise manager in the conditions of the modern market, which reveals the instability of economic data, are considered. The floating capabilities of the enterprise and plans for the future have been assessed and determined. The balance of the company's plans with the potential of external factors to achieve the planned plans was studied. Aspects of the enterprise's competitiveness are described, which makes it possible to increase existing resources and development directions, strengthening the enterprise's resource potential and reducing production costs, improving product quality. The authors determined that competitive production is an effective means of reflecting the use of the enterprise's resource potential, and the basic concept of resource potential, which is the main category of resources, determines the preservation of the environment. The company's resources are: preservation and sources of raw materials, materials, labor, property and money, a complex of tangible and intangible components that participate in the production process.

The authors considered the component of the resource potential of the enterprise, which has the following types of resources: labor; financial; material (fixed funds and current assets); intangible; informative

Ways to improve the efficiency of resource potential use are revealed. It has been studied that the resource potential is a system of resources used by the enterprise in a complex manner, which provides for the specific complementarity of certain resources of the enterprise's production. The growth of one individual resource in this system leads to a simultaneous increase in the amount of another resource.

The authors point out that the role and significance of the company's potential within social production is very difficult to overestimate. The potential of the enterprise is a prerequisite for the acceleration of scientific and technical progress and socio-economic development of the state.

In this article, the authors concluded that the formation of ways, the increase in the efficiency of the use of the enterprise's resource potential, should take place taking into account certain data, which must be determined as a priority, because they play a key role and condition the effective use of material and other types of resources.

Key words: potential, formation, resources, efficiency, scientific progress, resource potential, competitiveness, economic essence, complex, competitive production.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В першу чергу метою керівників підприємства в умовах ринку, що характеризує нестійкість макро- і мікро- економічних показників, оцінюючи та визначаючи текучі змоги підприємства, його плани на

майбутнє; визначити баланс перспектив підприємства з потенціалом зовнішніх факторів, щоб досягнути заплановані цілі і з метою бути в обставині змагання на сьогоднішній день і на майбутнє.

На теперішній час конкурентна спроможність підприємства дає в цілому, нарощуючи існуючі ресурси і напрями становлення та зміцнюючи ресурсний потенціал підприємства, зменшивши розтрата на господарство, покращення якості продукту.

Вивчення ресурсного потенціалу підприємства в обставинах економічної обстановки, що є в Україні, дає можливість виявити можливі перспективи визнання конкурентних зверхностей і вибуття на нові зовнішні ринки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання збільшення ресурсного потенціалу почали вивчати вчені-економісти з 80-тих років минулого століття, серед яких найбільший внесок у вивченні внесли: В. Г. Андрійчук, І. І. Лукінов, О. М. Онищенко, Б. Й. Пасхавер, В. Ю. Протасов, С. С. Сергєєв, В. Й. Шиян та інші. Заостанні роки пройшло поживлення науково-економічних досліджень в цій сфері. Велике значення з даних питань здійснено М. В. Гладієм, С. В. Додоновим, О. Ю. Єрмаковим, І. О. Крюковою, П. Т. Саблуком й іншими вченими. Але на сьогодні не всі проблеми є повністю дослідженими

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення сутності та значення ресурсного потенціалу для підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Плани розвитку господарства на підприємстві характеризуються ступенем та умовами його ресурсного потенціалу та спроможністю результативно застосовувати цей потенціал.

Докладаючи зусилля зайняти на ринку найвищі положення, кожне підприємство зобов'язані виробляти власний потенціал, гарантуючи належне становище на ринку.

В теперішніх умовах конкурентної спроможності підприємства дають в найважливішому, через збільшення присутніх на фірмі ресурсів, впроваджуючи нові технології, інноваційні видозміни. На сьогоднішній день ринкове середовище вимагає немилосердні вимоги для збільшення ефективності присутніх ресурсів і напрямку побудови та збільшення ресурсного потенціалу, пониження затрат на виробництво, збільшення якості товару.

Потенціал характеризує основну нагоду підприємства або других об'єктів дослідження щоб рішити дані завдання. Вказаний потенціал об'єднує ресурси, фактори підприємства та його потужності [4].

Конкурентне виробництво є дієвим засобом відтворення застосування ресурсного потенціалу підприємства.

Головне поняття категорії ресурсний потенціал є основною категорією ресурсів, що визначає збереження осередку. До ресурсів входять збереження та джерела сировини, матеріалів, праця, майно та грошові кошти.

Ресурсами підприємства є комплекс матеріальних і нематеріальних складових, які беруть участь в виробничому процесі.

Винятковістю цієї категорії є їх відновлення. Механізм роботи підприємства постійно вимагає заохочення нових ресурсів. Потенціал - шанс підприємства, що є в таємній формі та виявляються при визначених обставинах. Потенціалом є комплекс можливостей та ресурсів підприємства, які будуть використані ним, щоб досягнути поставлені задачі.

Ресурсним потенціалом підприємства є комплекс ресурсів, яким розпоряджається підприємство, та здатність працівників і менеджерського персоналу, що використовують ресурси для виробництва товарів (послуг) та одержання великих прибутків [4].

Ресурсний потенціал підприємства характеризують такі показники:

а) вміння менеджерів застосовувати ресурси, щоб виготовити продукцію, товари та надати послуги з метою одержання великих доходів;

б) дійсні змоги підприємства у визначеній галузі економічної діяльності;

в) розміри ресурсів підприємства приєднаних та задіяних резервів у виробництво;

г) форма даного підприємства та доречна організаційно-правова структура.

Компоненти ресурсного потенціалу підприємства мають такі види ресурсів: трудові; фінансові; матеріальні (основні фонди та оборотні активи); нематеріальні; інформаційні.

Трудовими ресурсами чи персоналом підприємства є комплекс фізичних осіб, які перебувають з підприємством ніби з юридичною особою в стосунках, які впорядковуються актами законодавства України про трудову діяльність, та укладають трудовий контракт.

Трудовий потенціал підприємства встановлюється такими порозуміннями, як кадри, робоча сила, трудові ресурси, персонал, людські ресурси. Всі вони перебувають у взаємному зв'язку, та використовуються для вилучення виняткового трудового потенціалу підприємства.

Управління підприємством проводиться для дієвого використання трудового потенціалу, який обхвачує аналіз кадрового потенціалу та ступінь його використання, знаходження необхідності в робітниках різних галузей, формулювання та планування кількості працівників підприємства і взятих окремо підрозділів по всіх структурних групах; місцезнаходження, залагодження діяльності працівників; виявлення праці; облік підсумків діяльності; контроль за зроблені заплановані цілі.

Фінансовими ресурсами величають кошти, які появилися під час створення підприємства й нагромаджуються у результаті господарської діяльності за рахунок продажі продукції, надання послуг та виконання роботи, та при заохочені зовнішніх джерел фінансування.

Всі кошти, які будуть застосовані для формування фінансових ресурсів, відносно ділять на дві такі групи: власні та позикові.

Власні кошти переважно виробляються під час створення підприємства, та в процесі діяльності цього підприємства. Вони включають: статутний капітал; амортизаційні відрахування; нерозподілений дохід фірми; інші виробничі фонди.

Матеріальні ресурси утворюються з основних фондів та оборотних активів підприємства.

Основними фондами прийнято звертати увагу на засоби праці, які мають вартість та працюють у виробництві подовж визначеного часу в своїй беззмінній споживчій площі, та їх ціна відкладається через визначену працю на ціну виготовленої продукції частково в міру спрацювання. Вказані фонди підприємства діляться на активні та пасивні. Активні діють на працю, перенесення предмет праці в рамках виробничого процесу, та на контроль ходу виробництва; пасивні - на утворення сприятливих умов для безупинної дії активних засобів.

Оборотними активами є частка майна підприємства, що об'єднує в собі грошові та матеріальні засоби, що використовуються один раз під час виробничого процесу, відкладають свою ціну на наявну вже продукцію (роботу чи послугу). Основна функція оборотних активів - це безперервні усі процеси, які є на підприємстві, а саме: збут, постачання, фінансування.

Нематеріальними ресурсами вважають частину потенціалу компанії, який дає економічну користь здовж певного часу й має нематеріальне підґрунтя одержання доходу, до якого зараховуються об'єкти інтелектуальної й промислової власності, та інші ресурси нематеріального походження [3].

Ресурсний потенціал підприємства являє собою найскладнішу економічну категорію, яка містить немалу кількість складових частин. Наочне зображення показано на рисунку 1.

Рис. 1. Структурна модель ресурсного потенціалу підприємств

Джерело [4]

Природний (просторовий) потенціал являє собою можливості розвитку підприємства, що спричинений характером та розмірами території підприємства, земельні чи водні ділянки, які є в даному підприємстві, виробничі та невиробничі об'єкти нерухомості, комунікації, рівень розвитку інфраструктури навколишнього простору.

Кадровий потенціал забезпечує комплекс можливостей працівників підприємства домогтися мети, запланованої керівниками підприємства. Кадровий потенціал доводить до дії усі інші складові ресурсного потенціалу підприємства. Трудовий потенціал описується з різних позицій залежно від кількісних та якісних даних, що, дає можливість оцінити кадровий потенціал у вартісних категоріях, що необхідна для власника підприємства. Дана оцінка корисна для одержання реального уявлення про те, чи є відповідність кваліфікації робітників витратам на їх навчання, розвиток.

Матеріальним потенціалом вважають можливості підприємства забезпечувати операційні механізми за допомогою ідейних машин і обладнання, приладів, інвентарю, виробничих і товарних запасів. Це ресурси, надані в натурально-речовій формі, якими можуть користуватись підприємства у виробничій діяльності. Частина обігових фондів складає матеріальні ресурси: паливо, електроенергія, малоцінні й швидкозношувані предмети.

Особливим ресурсом сучасного розвинутого ринку є інформація, її роль в останні роки швидко зростає. Даний ресурс виконує об'єднуювальну функцію по відношенню до інших складових ресурсного потенціалу.

Інформаційний потенціал відсвічує здібності та змоги системи інформаційних ресурсів підприємства складати умови для найбільш прийнятого прийняття вчасного виробничого рішення. Ефективне використання інформації, як показую практика розвинутих країн світу, приводить до відчутного заощадження ресурсів. Інформаційний потенціал – це сукупність його інформаційних запасів.

Завдяки репутаційному потенціалу гарантуються умови, які необхідні для утримання й зростання лояльності партнерів підприємства та інших представників ринку, які зацікавлені. [6].

В сучасних умовах, коли відбувається інноваційний розвиток економіки країни, надзвичайну увагу заробляє інноваційний потенціал, що характеризується такими аспектами:

- кадрове забезпечення компанії;
- освітній рівень кадрових ресурсів фірми;
- вкладання фінансів в наукову, науково-технічну й інноваційну діяльність підприємства;
- кількість патентування винаходів;
- розмір та структура наукових й науково-технічних праць;
- динамічний рух виробництва інноваційних продуктів;
- частка інноваційного продукту в загальній кількості виробництва.

Просторовий, трудовий, матеріально-технічний, фінансовий, нематеріальний, інформаційний потенціал близько взаємопов'язані з технологічним потенціалом, який характеризує можливості, пов'язані з наявністю й застосуванням сучасних технологій в операційному процесі [5].

Виробничо-технологічний потенціал являє собою систему економічних взаємовідносин, які виникають серед господарюючих суб'єктів на макро- та мікрорівні для отримання найбільше можливого виробничого результату підприємством, враховуючи умови присутнього складу техніки й технологій, ключових форм організацій виробництва.

Виробничо-технологічний потенціал завжди змінює вид в часі, завдяки саморозвитку, в наслідок впливу результатів власного перетворення, оскільки залежить від ряду складових елементів (рис.2).

Рис. 2. Складові виробничо-технологічного потенціалу

Джерело [7]

Ринковий потенціал підприємства - це здатність керувати ресурсами цього підприємства на різних етапах розвитку з метою ефективних взаємних відносин із ринком. Будь-яке підприємство має цей потенціал, але не кожне використовує його на 100%.

С. П. Попов виділяє наступні складові ринкового потенціалу як елемента стратегічного планування: блок ресурсів;

- системи керування;
- стратегічного планування фірми;
- маркетингу (охоплює всі три попередні блоки).

Ці блоки складають основу стратегічних компонентів компанії, дозволяючи досягти намічених цілей (рис.3).

Рис.3. Модель структури ринкового потенціалу підприємства

Джерело [7]

Шукаючи шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, в підприємстві потрібно вимагати вигідного оптимального співвідношення всіх засобів виробництва, здобути пропорційності між працівниками та реальними видами обладнання, машин й іншого устаткування. Все, що пов'язане зі збільшенням питомої ваги визначеного нового обладнання, вдосконаленням організації дії виробничої інфраструктури, доцільний розподіл працівників в межах підприємства тощо.

Отже, ресурсний потенціал – це не проста сума, а система ресурсів, використаних підприємством сукупно, і передбачає конкретну взаємну доповненість конкретних ресурсів виробництва підприємства. Збільшення в цій системі одного виділеного ресурсу приводить до одночасного зростання кількості іншого ресурсу.

Особливо характерною рисою поняття ресурсного потенціалу є те, що вона визначає наперед змогу взаємо замінити ресурси. Полі функціональність більшості видів ресурсів створює умови варіації використання різних видів ресурсів та елементів, щоб досягти кінцевого необхідного результату.

Ресурсний потенціал підприємства характеризується сумою якостей системи взаємно - залежних і взаємно - замінних ресурсів і їх мобілізацією за умов розвитку ринку, отримання конкурентних переваг, урахування впливу зовнішнього середовища. Він активно створює вплив на вироблення продукції, що є ключовим результатом виробничої діяльності підприємства, яка, реалізуючи цю продукцію, забезпечує прибуток – ключову мету підприємства. Продукція – це результат утілення ресурсів в ресурсний потенціал, зумовлюючи відтворення виробничих процесів. Технологія виготовлення продукції й її оновлення залежать від інноваційних змін в підприємстві. Залучення нової продукції призведе до приросту обсягу виробництва, заощадження від зниження собівартості, приріст чистих прибутків. Чим вищий науковий і технологічний рівень ресурсного потенціалу й рівень його використання, тим міцніша матеріально-технічна база компанії, яка матиме більшу кількість можливостей для залучення інновацій, зростання обсягів виробництва, його вдосконалення [5].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Слід зазначити, що роль і значення потенціалу компанії в межах суспільного виробництва складно переоцінити. Потенціал компанії – це передумова прискорення наукового та технічного прогресу й соціально- економічного розвитку держави.

Тому, можна надати висновок, що формування шляхів зростання ефективності користування ресурсного потенціалу підприємства зобов'язане відбуватися, враховуючи визначені показники, які необхідно в першу чергу визначити, адже тільки вони відіграють ключову роль та обумовлюють ефективне використання матеріальних й інших видів ресурсів.

Література

1. Свіргун О.М., Соколовська В. В. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні аспекти. URL: http://www.ukrnapuka.com/17_AND_2010/Economics/69284.doc.html
2. Сайт СП «Вагоноремонтний завод» КП «Київський метрополітен». URL: <https://tov-tob.livejournal.com/111998.html/>.
3. Youcontrol – повне досьє на кожну компанію України. СП «Вагоноремонтний завод» КП «Київський метрополітен». URL: <https://youcontrol.com.ua/>
4. Ареф'єва О.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства/ О.В. Ареф'єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №7(85). – С. 71–76.
5. Веб-портал Finance UA. URL: <https://finance.ua/ua/>

References

1. Svirhun O.M., Sokolovska V. V. Resursnyi potentsial pidpriemstva: teoretychni aspekty. URL: http://www.ukrnapuka.com/17_AND_2010/Economics/69284.doc.html
2. Sait SP «Vahonoremontnyi zavod» KP «Kyivskyi metropoliten». URL: <https://tov-tob.livejournal.com/111998.html/>.
3. Youcontrol – povne dosie na kozhnu kompaniiu Ukrainy. SP «Vahonoremontnyi zavod» KP «Kyivskyi metropoliten». URL: <https://youcontrol.com.ua/>
4. Arefieva O.V. Ekonomichni zasady formuvannia potentsialu pidpriemstva/ O.V. Arefieva, T.V. Kharchuk // Aktualni problemy ekonomiky. – 2008. – №7(85). – S. 71–76.
5. Veb-portal Finance UA. URL: <https://finance.ua/ua/>